På Färdvägarna

Medlemsinformation från Dan Andersson Sällskapet

No 18 HÖSTEN 2009

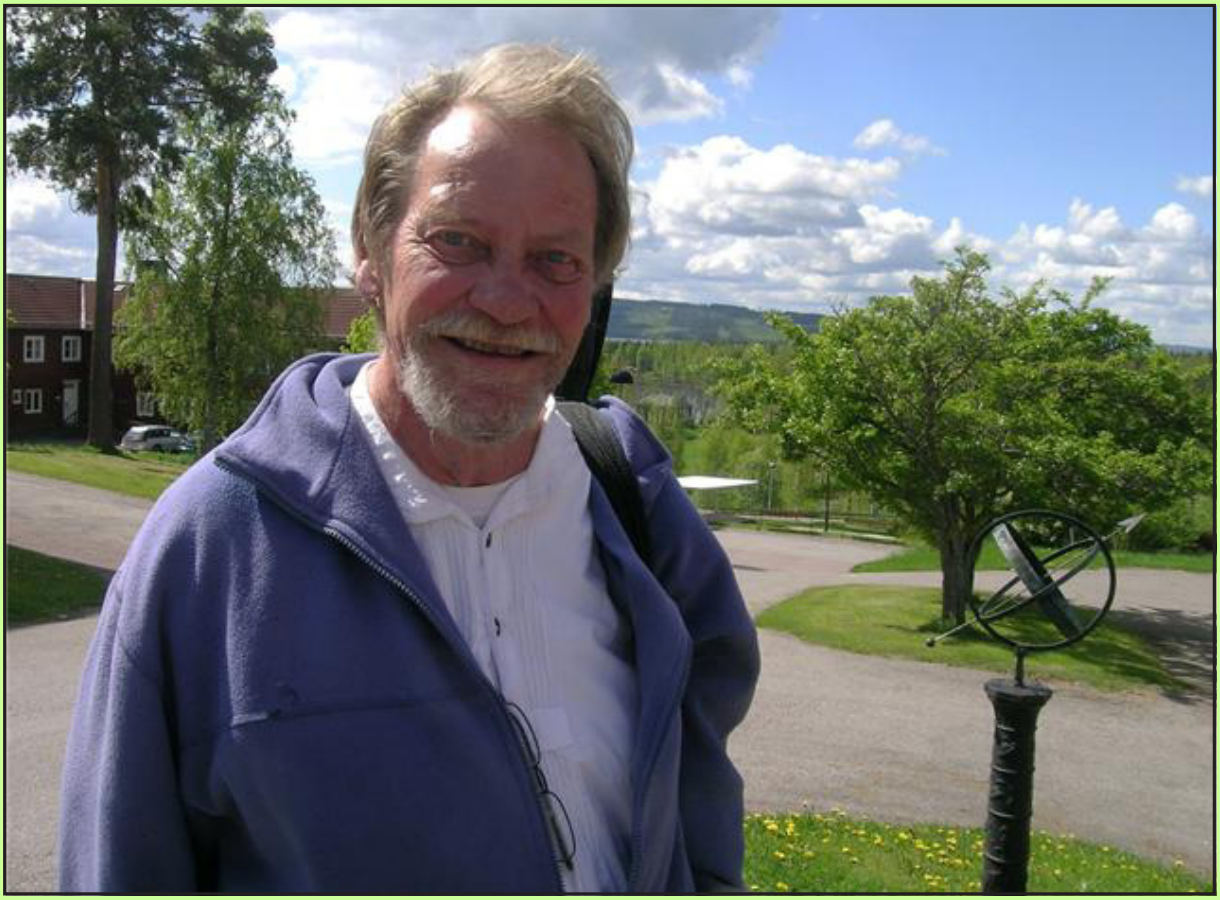

Foto: Lars G. Lindström

DAN ANDERSSON-PRISTAGAREN 2009, BJÖRN JADLING

Gunnar Vägman

dikt av Dan Andersson

Jag har sett honom sitta bland unga
invid dörren på hemgjord stol.
Jag har hört Gunnar Vägman sjunga
till sin gnälliga gamla fiol.

Jag kan minnas den reslige finnen,
och hans blick under buskiga bryn,
när han drog sina fagraste minnen
från sin ungdom i Mattina-byn.

Det var skämtsamma låtar från logen
och visor han själv hade smitt -
han var gammal som bygden och skogen,
och hans hår var glesnat och vitt.

Har du lyssnat när topparna gunga
i förhöststormarnas sus?
Eller hört Gunnar Vägman sjunga
som han sjöng när han fått sig ett rus?

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Foto: Therese Segerfalk

Vid årsstämman i maj 2009 valdes jag till ordförande i Dan Andersson Sällskapet. Det känns som en stor ära och ett förtroende för mig få uppgiften att leda och samordna verksamheten de kommande åren. För den oinvigde kan jag berätta att jag varit medlem i Dan Andersson Sällskapet i 22 år och dess vice ordförande i 15 år. I övrigt hänvisar jag till styrelsepresentationen på sidan 5.

Vid vårt första möte med nya styrelsen deklarererade jag min syn på hur vi ska kunna utveckla verksamheten inom Dan Andersson Sällskapet.

Jag tror att det är mycket viktigt för vår överlevnad att vi gör Dan Andersson Sällskapet mer intressant, öppet och tillgängligt för såväl nuvarande som nya medlemmar. Därför har vi under Dan Andersson-veckan deltagit vid många evenemang och informerat om Dan Andersson Sällskapet, vilket resulterat i ca 140 nya medlemmar. I detta sammanhang kan nämnas att vi för närvarande har ca 1 200 medlemmar och är ett av Sveriges största personlitterära sällskap. Det har respekt med sig och ställer stora krav på styrelsen inom Sällskapet.

Jag vill också passa på tillfället att hälsa våra två nya styrelseledamöter Björn Hedén och Donald Brokvist välkomna i det viktiga engagemanget i Dan Andersson Sällskapets styrelse. Se vidare styrelsepresentationen på sidan 5. I detta sammanhang vill jag passa på ge att vår museeföreståndare Monica Hjalmar en eloge för sitt engagemang och skötsel av museet.

Inom den nya styrelsen har jag initierat följande diskussioner. Grundbulten för att överhuvudtaget kunna förändra och förbättra verksamheten är att uppnå balans i ekonomin. Därför kommer vi att bland annat att se över bidragsmöjligheter och ev sponsring för att bättra på intäkterna. Vi kommer också att genomföra en del stödkonserter ute i landet. Diskussion om att utveckla samarbete med intresserade medlemmar i Norge, Danmark och Finland pågår. Dessutom kommer vi att vid kommande årsmöte 2010 att aktualisera tid och plats för vårträff och årsstämma i framtiden. Allt i syfte att öka medlemsantalet och medlemmarnas engagemang. Jag har dessutom en högst personlig och sedan länge närd tanke att vi under vårträffen och Dan Andersson-veckan, skulle kunna genomföra seminarier på till exempel temat ”Dan Andersson och finnmarken”. Seminarierna kan också innehålla föreläsning om någon annan författare eller poet. På så sätt får vi kanske lära oss lite mer om Dan och andra författare.

Jag tror dessutom att det är mycket viktigt att vi utvecklar samarbetet med vissa ”vänorganisationer” såsom Skattlösbergs bygdegille, tidskriften ”Finnmarken förr och nu”, Ludvika kommun, andra personlitterära sällskap med flera.

Som nyvald ordförande är jag också tacksam för kontakt med våra medlemmar. Har ni synpunkter på hur vi ska kunna utveckla Dan Andersson Sällskapet tillsammans eller om ni har frågor om och kring Dan Andersson, så är ni välkomna att höra av er till mig eller till museet.

Mitt telefonnummer anges på sista sidan i detta ”På färdvägarna-nummer”.

Styrelsen inom Dan Andersson Sällskapet passar på att önska samtliga medlemmar en härlig höst och inte alltför kylig vinter och naturligtvis

EN RIKTIGT GOD JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR!

Er tillgivne ordförande

Inge Mattsson
Dan Andersson Sällskapet

INNEHÅLL PÅ FÄRDVÄGARNA NR 18 2009

ORDFÖRANDEN HAR ORDET	*2*
DAN ANDERSSON-PRISTAGARE 2009, BJÖRN JADLING	*3*
VÅRTRÄFFEN OCH ÅRSSTÄMMAN 2009	*4*
PRESENTATION AV DEN NYA STYRELSEN	*5*
TILL MINNE AV MONIKA SEDELL	*6*
FINNMARKEN FÖRR OCH NU	*7*
DAN ANDERSSON-VECKAN 2009	*8*
KOPPARTORPET I HAGFORS, AKAVRELLER	*9*
DAN ANDERSSON OCH MATILDA JOHANSSON, FORTS.	*10*
KRIMINALRAPPORTEN FRÅN 16 SEPTEMBER 1920	*12*
SKRIFTVÄXLING MED HJALMAR JANSSON	*13*
GUNDE JOHANSSON- OCH PALJAKOPRISTAGARNA, MM	*14*
DAN ANDERSSON-TOLKAREN, INGMARI DALIN	*15*
TORSTEN PETTERSSON, HEDERSMEDLEM	*16*
SÅNG TILL FINNMARKEN, DIKT AV ULLA ELISABETH	*16*
NOTISER	*17*
NYA CD-SKIVOR OCH BÖCKER MM	*18*
DAN-TIAN, MEDLEMSAVGIFT	*19*
AKTUELLA DAN ANDERSSON-PROGRAM ETC	*20*

Nya foton i detta nummer där inget annat anges är tagna av Inge Mattsson

DAN ANDERSSON PRISTAGAREN 2009 BJÖRN JADLING

Av Inge Mattsson (källa Barbro Jadling)

Foto: Lis Nymark

Björn föddes i Ludvika men flyttade vid 3 års ålder till Lilla Essingen i Stockholm, fjärran från storskog och finnmark. När Björn var 5 år började hans far läsa ”Kolarhistorier” för sin son. Björn tycket det var spännande och mystiskt. Man fick ta till det man hade i brist på vanliga barnböcker.

Vid 10 års ålder läste han berättelserna en gång till. I ungdomen tog jazzmusiken över och i en liten lokal i Sundbyberg, där familjen bodde, spelade Björn piano i en liten musikgrupp. Sen kom Barbro och kärleken in i hans liv och Björn blev pappa. I 20-årsåldern flyttade han med sin nya familj tillbaks till finnmarken och Ludvika.

När döttrarna ibland hade svårt att somna på kvällarna, tog Björn fram gitarren och sjöng Dan Anderssons sånger som vaggvisor. Den äldsta dottern dristade sig till och med att sjunga ”Minnet” i söndagsskolan, vilket kanske inte var så populärt hos söndagsskoleläraren.

Vid 30 års ålder kom Björn med i visgruppen ”Visor vid Väsman”. Därefter har det blivit många sångevenemang som till exempel i Bergslagskören, guide vid bussturer i Finnmarken och sångstunder tillsammans med Ludvika dagcenter. I engagemang i Norge, Finland, Danmark och Spanien har Björn varit en god ”Dan Andersson-ambassadör”. Jag har personligen haft nöjet att engagera Björn i Rebecka Svenssons Blekinge.

En mer välförtjänt Dan Andersson-pristagare än Björn får man leta efter. Det glädjer oss oerhört att nu få dela ut ”Dan Andersson-priset 2009” till Björn Jadling.

Så här löd prismotiveringen från Dan Andersson Sällskapets styrelse:

Björn Jadling får priset för sitt mångåriga, kunniga och envetna arbete med att förmedla och fördjupa arvet efter Dan Andersson i Sverige och övriga Norden. Dessutom för sin förmåga att med stark närvaro och ömsinthet i framförandet av Dans berättelser, visor och dikter beröra, fånga och intressera en genom åren allt större publik.

VÅRTRÄFFEN OCH ÅRSSTÄMMAN

Referat av Inge Mattsson

Under Kristi Himmelsfärdshelgen, 21-23 maj 2009, hölls i sedvanlig ordning, Dan Andersson Sällskapets vårträff och årsstämma. Ca 40 medlemmar deltog, vilket får betraktas som förhållandevis få deltagare.

Tidig torsdagskväll samlades vi i Ludvika Ulrika kyrka för att lyssna på Donald Brokvist, Leif Högkvist och Sven Johansson. Ett blandat program som publiken verkligen uppskattade. Senare under kvällen var det samling i foajén i Brunnsvikshallen och fortsatt underhållning med ”gamla” och nya vissångare.

Under fredagen var det ”ceremoni” på Lyvikens kyrkogård, för att lägga ned blommor på Dan Anderssons och familjens gravar och dessutom Olle Svenssons och Rolf A Nilssons gravar. I vanlig ordning genomfördes bussfärd, med ledning av Puch Magnus Olsson, till Luossastugan. Där tog Linda Rattfelt emot och underhöll. Senare under fredagskvällen samlades vi återigen i Brunnsvikshallens foajé för att lyssna på Dan Viktor Andersson och hans ackompanjatör. Ett helt suveränt program med intressanta tolkningar av Dan Anderssons tonsatta dikter (redaktionens bedömning). Donald, Leif och bland annat ”nytolkaren” Helena Eriksson, Rolf Rondahl, Sven-Erik Samuelsson, Torsten Pettersson (avgående ordföranden) med flera framträdde med sång, musik och diktläsning.

Dan Viktor Andersson

Rolf Rondahl

Under lördagen hölls Dan Andersson Sällskapets årsstämma 2009 och följande kan rapporteras:

- fd styrelseledamoten Ingemar Ingevik valdes till mötesordförande och Lars G. Lindström till sekreterare för årsstämman
- framfördes en hälsning från fd sekreteraren Lars Järnemo
- framfördes dessutom en hälsning från Dan Andersson-pristagaren Bengt Pohjanen
- verksamhetsberättelsen 2008/2009 föredrogs och godkändes
- uttalades en uppskattning från medlemmarna för medlemstidningen ”På färdvägarna”
- den ekonomiska berättelsen (underskott på ca 156 000:-) föredrogs av revisorrena och godkändes.
- styrelsen beviljades ansvarsfrihet.
- under punkten val av styrelse med flera beslutades följande:
- att till ordförande för en tid av 2 år välja Inge Mattsson
- att till styrelseledamöter för en tid av 2 år välja Susanne Rattfelt och Jimmy Ginsby
- att som fyllnadsval på 1 år välja Donald Brokvist, Björn Hedén och Monika Hjalmar (som kassör)
- att som ordinarie revisorer välja Per-Ola Jansson och Sven Nilsson
- att som revisorsuppleant välja Monica Grytte
- att som valberedning välja Lars G. Lindström (sammankallande), Ingemar Ingevik och Ulla Samuelsson
- verksamhetsplan för 2009/2010 fastställdes
- budget för 2009/20910 fastställdes
- Medlemsavgiften för 2010 fastställdes till 200:- för enskild medlem och 2500:- för ständig medlem

Vid årsstämman presenterades 2009 års Dan Andersson-pristagare, en synnerligen rörd Björn Jadling. Efter presentation sjöng Björn ”Spelmannen” och ”Gässen flytta”. Björn presenteras på annan plats i detta nummer av ”På färdvägarna”.

Avgående ledamöter Emelie Blomgren och Heidi Baier samt revisorn Sigvard Carlsson avtackades.

Heidi Baier uppmärksammades särskilt som mottagare av Paljako-priset.

Omnämndes årets Gunde-Johansson-pris som gått till Rolf Mårth i Filipstad.
Rolf presenteras på annan plats i detta nummer av ”På färdvägarna”

Avgående ordföranden Torsten Pettersson avtackades av nyvalde ordföranden Inge Mattsson och utnämnde Torsten till hedersmedlem i Dan Andersson Sällskapet.

Så gick även denna vårträff och årsstämma till ”Dan Andersson-historien”!

PRESENTATION AV STYRELSEN INOM DAN ANDERSSON SÄLLSKAPET 2009/2010

Foto: Sören Johansson

STYRELSELEDAMÖTER

Övre raden från vänster

Donald Brokvist, ledamot
Olavi Timonen, ledamot
Jimmy Ginsby, sekreterare
Monica Hjalmar, kassör

Nedre raden från vänster

Robert Svensson, ledamot
Susanne Rattfelt, vice ordförande
Leif Andersson, ledamot
Inge Mattsson, ordförande
Björn Hedén, ledamot (infälld)

Inge Mattsson, ordförande. Bosatt i Örebro. Halvtidspensionär, författare och vissångare. Läser gärna poesi och biografier. Har själv skrivit flera böcker med anknytning till Dan Andersson (bland andra ”Dan och Rebecka-boken” samt medverkat i tillkomsten av visboken ”Dan Andersson-dikter och tonsättningar”). Har haft Dan med mig från tidig barndom och har burit hans dikter och musik med mig under strängt taget hela livet.

Susanne Rattfelt, vice ordförande. Bor i Hede där hon jobbar på biblioteket. Lyssnar lika gärna på Queens of the Stone Age som Ulf Lundell eller Mylla. Läser ofta och mycket! Bland författarfavoriter finns Thomas King och Åke Lundgren. Har sedan tidig ålder hört Dan Anderssons ord, och de har blivit kvar - nära hjärtat.

Jimmy Ginsby, sekreterare. Bor utanför Västervik. Sångare/visdiktare, översättare, poet, gitarrist, kompositör. Undervisar i gitarrspel, skrivandets hantverk samt i vistolkning på Visskolan i Västervik. Anders Frostensson-stipendiat 2008. Olle Adolphsons minnesfonds stipendium 2009. Dan Andersson har funnits med sen tidiga tonår.

Monica Hjalmar, kassör och museiföreståndare. Bosatt i Grängesberg. Jobbar på Dan Andersson Museum. Läser allt och tycks ha hamnat på den rätta platsen där det finns mycket att läsa. Är man uppvuxen nära finnmarken som Monica är, så får man höra om Dan redan i småskolan. Så intresset har vuxit genom åren

Robert Svensson, ledamot. Bosatt i Ludvika och har skogsbruksfastighet i Tattarfallet, Skattlösberg. Pensionär och Dan Andersson Sällskapets ”allt i allo”. Ludvig Eriksson är Roberts morfar och intresset för Dan Andersson har han haft med sig sen barnsben. Fotografering är ett av Roberts intressen. Under Dan Andersson-veckan upplåter Robert Svensson i generös Dan Andersson-anda sitt ”boställe” i Tattarfallet till evenemang och goda vänner.

Leif Andersson, ledamot. Bosatt i Skattlösberg. Har varit ledamot i styrelsen i 5 år. Till vardags jobbar Leif som vaktmästare på Brunnsvik. Har varit intresserad av Dan Andersson och hans diktning sedan ungdomsåren. Läser gärna och betraktar sig som ”allätare” när det gäller litteratur.

Olavi Timonen, ledamot**.** Bosatt i Ludvika men tillbringar stor del av sin pensionärstid i Strömsdal, där han har ett mindre skogsbruk. Olavi kom från Finland 1950 som 15-åring . Är kulturellt intresserad i allra högsta grad. Hans engagemang i flera kulturella föreningar bevisar detta. Säger sig nöjd med att kunna engagera sig i Dan Andersson Sällskapets inre arbete där Finnkulturen har sin givna plats.

Björn Hedén, ledamot. Uppvuxen i Smedjebacken-Ludvika, utflyttad till Ervalla vid kanten av Örebro och Närkeslätten. Björn är musiker, sångare, körledare och har tonsatt flera författare i generationen efter Dan Andersson. Tyngdpunkten har varit arbetardiktning i Bergslagen. Under åren har han gett ut ett tiotal skivor, hälften tillsammans med andra artister.

Donald Brokvist, ledamot. Bosatt i Hagfors i Värmland. Egen företagare inom träemballagebranschen. Donald har tidigare i många år varit heltidsturnerande dansbandsmusiker. Har sedan tidiga tonår haft ett brinnande intresse för Dan Andersson och även våra andra stora författare som Ferlin, Fröding med flera. Ingår numera i vissångargruppen ”Visans vingar”.

Per-Ola Jansson och Sven Nilsson är ordinarie revisorer
Monica Grytte är revisorsuppleant
Lars G. Lindström, Ingemar Ingevik och Ulla Samuelsson ingår i valberedningen.

TILL MINNE AV MONIKA SEDELL

Text av Jan-Olof Schröder

Medverkande till uppgifterna är Maria Sedell och Dan Sedell

Monika Sedell avled på Universitetssjukhuset i Örebro, 8 september efter en tids sjukdom. Hon blev 88 år.

Monika var lärarinnan Olga Turessons och poeten och författaren Dan Anderssons enda dotter, född i Gonäs i Ludvika 16 mars 1921, ett halvår efter sin berömde faders tragiska bortgång. Monika levde ett händelserikt liv. Hennes starkaste drivkraft som dotter till en av vårt lands största poeter genom tiderna, var att hantera det oundvikliga kändisskapet med största integritet gentemot sina föräldrar och framförallt sin egen familj. Hon brann för sin far och för hans författarskap, men valde tidigt att göra det som doldis, bortom rubriker och uppmärksamhet. Den egna familjen gick alltid före.

Monika hade litterära ådror. Hon antecknade och upptecknade, och var noga med fakta in i minsta detalj. Hennes specialämne var utan tvekan faderns liv och författarskap, utan att på något sätt själv dra nytta av sin ingående vetskap och stora kunskapskällor.

Även den musikaliska talangen fanns hos Monika. Bland annat har hon tonsatt några av sin fars dikter, varav två finns i den visbok med samlade verk som givits ut helt nyligen. Pianot hade sin givna plats i Monikas hem.

Foto: Jan-Olof Schröder

Monika Sedell var såväl litterärt som musikaliskt bevandrad, bland annat tonsatte hon några av faderns dikter.

Monika fick ofta frågor om sin berömde far. Hennes svar, som ibland uppfattades avspisande, löd ofta och tvärt: ”- Jag vet inget, jag har aldrig träffat honom”. Hon följde minutiöst allt som skrevs och sades om Dan Andersson och hade också nästan alltid skarpa kommentarer av ros och ris om vad som framkom. Man kan säga att Monika var en dubbelnatur, att både vilja och inte vilja vara med på arenan. Situationen var ofta svår och för Monika säkerligen svårhanterlig.

Monika besatt oanade kunskaper, rent allmänt och särskilt vad gäller språk och litteratur. Modern Olga hade sett till att hon fått god utbildning och tagit med henne på många resor utomlands. Särskilt Frankrike låg nära till hands, franskan var Monikas andraspråk. Till Paris återvände hon vid upprepade tillfällen, sista gången var sommaren 2007 då hon reste dit för att träffa Bruno Woisson som översatt många av Dan Anderssons dikter till franska. Bland hennes nära vänner fanns under åren flera av våra stora författare och konstnärer. Monikas vän blev man genom att beakta hennes integritet.

År 1988 firade Ludvika 100-årsminnet av Dan Anderssons födelse. Inför detta fanns en önskan om hennes medverkan som självklar huvudperson. Det tog lång tid innan hon lät sig övertalas. Endast några veckor före minnesprogrammets upptakt 6 april bestämde hon sig för att delta.
100-årsdagen kom. Monika avtäckte tillsammans med Dalarnas landshövding Lilly Hansson programenligt bysten av Dan Andersson i Kyrkparken i Ludvika. För Monika blev det en vändning. I Ludvika och Grangärde accepterade hon därefter att vara en, som det heter, offentlig person. Hon deltog i Dan Andersson-veckan på somrarna i stort sett varje år så länge hon orkade, naturligtvis och fortfarande på sitt tillbakadragna sätt. Även till sommarens vecka och invigningen av Marcus Birro hade Monika planerat komma. Men vid samma tidpunkt slog sjukdomen till, hårt och allvarligt.

Monikas beslut om att träda fram och medverka i Ludvika 1988 var en betydande del i det som blev stor succé, samt upptakten för den årligen återkommande Dan Andersson-veckan i början av augusti.

Olga Turesson var lärarinna i Gonäs, Blötberget och Klenshyttan. Ensamstående mor med dotter var inte särskilt vanligt. Olga månade om Monikas framtid, och så länge hon levde höll hon sin skyddande hand över sin dotter.

Monika tillbringade sin ungdom i Stockholm med studier. Hon gifte sig på 50-talet med Alf Sedell, en man från samma hemby Blötberget. De fick två barn, Dan och Maria. De bosatte sig på en skogsfastighet utanför Örebro, som de hjälptes åt att bruka fram till makens död 1995. Den sista perioden hade Monika sin bostad i centrala Örebro.

Monika var full av humor med en förmåga att se det roliga i varje detalj. I henne hade tankarna fritt spelrum, associationerna var sekundsnabba och knivskarpa. Hon var full av energi och liv, ständigt nyfiken på omvärlden. Något dygn innan hon dog utbrast hon ”Nu ska vi lära oss två nya ord” och började berätta för de som satt vid hennes säng att ordet dikta inte bara betydde att skriva poesi utan också att täta mellan stockar med mossa eller annat material.
Närmast sörjande är barn och barnbarn
Monika fick aldrig se sin far, Dan Andersson fick aldrig uppleva sin dotter. Nu har de mötts igen, och att veta vad de talar om kan vi bara tänka oss.

DAN ANDERSSON SÄLLSKAPETS FARVÄL TILL MONIKA SEDELL

Dan Andersson Sällskapet respresenterade vid begravningen, med kassören Monica Hjalmar och ordföranden Inge Mattsson. Sammanfattningsvis nämnde Inge Mattsson ”Jag hade tillfälle att träffa Monika en del under åren. Vi hade alltid en hel del att prata om, bland annat Dan Anderssons vän och biktmoder Rebecka Svensson. Monika hade alltid många synpunkter på mycket, vilket jag värdesatte högt. Så hade hon också alltid glimten i ögat”. Inge Mattsson tackade Monika för hennes engagemang för Dan Andersson Sällskapet och som några ord på vägen citerade han en lätt travestering av Dans egna ord ”Jag hoppas att du får vandra i vita nätter, tills du funnit din faders hus”.

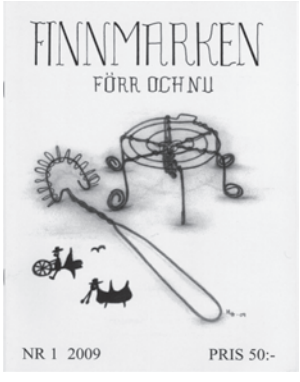
FINNMARKEN FÖRR OCH NU

Inge Mattsson intervjuar Nils Holmdahl

Under Dan Andersson-veckan 2009 hade jag nöjet att besöka Nils Holmdahl i Rikkenstorp. Vi tog upp frågor om samarbete mellan ”våra tidningar” och en del annat. Jag passade på tillfället att be Nils berätta lite om Finnmarken förr och nu. Här kommer en kort sammanfattning;

”Tidskriften startades 1988 samma år som Dan Andersson veckan började. Många av tidskriftens prenumeranter har varit med sen dess och är kanske också medlemmar i Dan Andersson sällskapet. Två gånger om året utkommer tidskriften och det är tjugoåtta späckade sidor eftersom tidskriften inte har reklam. Redaktionen består av Nils Holmdahl, Lars-Olof Herou, Hélène Littmarck Holmdahl och Katarina Öberg Herou.

Finnmarken förr och nu skildrar finnmarkerna i Bergslagen och har ständigt artiklar och reportage om finnsläkter, dramatiska rättegångar, finska ortnamn, magi, intressanta byggnader och personhistoria. Ett av de mest uppskattade avsnitten i tidskriften är de fyra sidorna med fotografier från Bergslagens finnskogar. Så gott som allt material är tidigare opublicerat. I nästan alla nummer har det också funnits artiklar om eller kring något som är relaterat till skalden Dan Andersson. De artiklarna har skrivits av Nils Holmdahl från finngården Rikkenstorp som sedan 1969 forskat kring Dan Andersson och skogsfinnarna. Just nu pågår en artikelserie om de personer som stått modell i Dan Anderssons författarskap.”

Medlemmar i Dan Andersson sällskapet kan gärna skicka in artiklar eller foton som har anknytning till Dan Andersson eller Bergslagens finnmarker och på så sätt medverka i kommande nummer.

Finnmarken förr och nu finns att köpa på Dan Andersson Museum (red notering)

DAN-ANDERSSON-VECKAN 2009

Dagboksanteckningar av Inge Mattsson

Kulturdagar i Ludvikabygden är en underrubrik som vi brukar använda på Dan Andersson-veckan. Med det stora och breda utbudet i år gör evenemanget verkligen skäl för namnet kulturdagar.

Här följer en kort resumé på de evenemang som Dan Andersson Sällskapet stod för och de evenemang som vi i övrigt bevakade på olika sätt. Inledningsvis kan sägas att vi fanns med och representerade Dan Andersson Sällskapet vid ett flertal programpunkter. Av utrymmesskäl måste vi begränsa oss till ett fåtal evenemang. Vid dessa tillfällen informerade vi om Sällskapet och möjligheten att bli medlem till rabatterat pris. På så sätt fick vi in ca 140 nya medlemmar och förhoppningsvis god PR.

INVIGNING PÅ GAMMELGÅRDEN, LÖRDAG 25/7

Tidigare Dan Andersson-pristagare Marcus Birro invigde Dan Andersson-veckan med ett mycket uppskattat tal, varefter Paljako-priset utdelades till sångerskan Heidi Baier (omnämns på annat ställe i detta ”På färdvägarna-nummer”). Därefter framträdde Dan Andersson-tolkaren Ingmari Dalin tillsammans med musikerna Mattias Bäckman och Stefan Eklund. Ett stämningsfullt program på temat ”Jag väntar vid min mila”. Ordföranden inom Dan Andersson Sällskapet medverkade med information.

NATTCAFÉ PÅ BRUNNSVIK, SÖNDAG 26/7

Björn Hedén och Marketta Franssila

Marketta Franssila och Björn Hedén framträdde för en fullsatt storstuga på Brunnsvik. Ett suveränt program med varierande inslag.

HEMBYGDSGÅRDEN, SUNNANSJÖ, MÅNDAG 27/7

Här framträdde en ung vissångare vid namn Tobias Olsson (lägg namnet på minnet). Därefter intog Mylla scenen med bravur, härliga visor och slagfärdigheter under mellansnacket.

ABBORRBERG, MÅNDAG 27/7

Inför en storpublik bjöd Donald Brokvist, Leif Högkvist och Sven Johansson, numera med gruppartistnamnet ”Visans vindar” på ett mycket trevligt program.

Ann-Louise Johansson

BJÖRNHYTTAN, TISDAG 28/7

En nytolkare av Dan Anderssons tonsatta dikter, gav en synnerligen trevlig upplevelse, genom Ann-Louise Johanssons framträdande på Björnhyttan. Vi vill höra mer!

GRAVENDAL, ONSDAG 29/7

Här genomfördes en total ”musikcirkus” med artisterna Marketta Franssila, Annacari Jadling-Ohlsson, Björn Jadling och Stefan Ohlsson. Ett mycket trevligt och musikaliskt kvalificerat program.

NYHAMMAR, FREDAG 31/7

Här skedde utdelningen av Gunde Johansson-priset till Rolf Mårth från Filipstad (Rolf Mårth presenteras på annat ställe i detta ”På färdvägarna-nummer). Rolf genomförde ett blandat sångprogram med mycket hög kvalité, I programmet ingick bland annat Rolfs egna tonsättningar av poeten Marina Tallberg. Därefter uppträdde Pär Sörman med sitt mycket omtyckta program ”En spelmans saga”.

ÖPPEN SCEN, TATTARFALLET, LÖRDAG 1/8

Helena Eriksson

I traditionell ordning genomfördes öppen scen i Tattarfallet, Skattlösberg. Ca 180 personer utgjorde publik för de ca 15-talet artister som framträdde. Av utrymmesskäl kan vi inte nämna samtliga artister, men konstatera att det var hög kvalité, brett utbud och personliga tolkningar.

FINALEN, LUOSSA FESTEN, SÖNDAG 2/8

Som sig bör inledde Luossa-guiden Linda Rattfelt med att berätta om Dan Anderssons liv och diktning, vilket hon gjorde på ett utmärkt sätt. Därefter utdelas Dan Andersson-priset 2009 till Björn Jadling. Dan Andersson Sällskapets ordförande Inge Mattsson, gjorde en kort biografi över Björns musikliv och redogjorde för motivering till priset. Inge avslutade sin presentation med ”En mer välförtjänt Dan Andersson-pristagare än Björn Jadling för man leta efter”. Björn Jadling presenteras på annat ställe i detta ”På färdvägarna-nummer”. Musikprogrammet vid Luossafesten genomfördes av Linda Rattfelt, Puch Magnus Olsson, Ola Garli, Svein Lilleengen och Leif Skei.

SÅ VAR DAN ANDERSSON-VECKAN 2009 I HAMN OCH ALLA VAR NÖJDA!

KOPPARTORPET I HAGFORS

En ny estrad för Dan Andersson-program och annat, har under sommaren fötts i utkanten av Hagfors. Det är Jorunn Jacobsen och Göran Sahlin (fd styrelseledamot i Dan Andersson Sällskapet), som i anslutning till sin bostad har byggt en vacker och funktionell scen. I övrigt utgör naturen runtom publikplatser. Två evenemang, där bland annat ”Visans vingar” (Donald, Leif och Sven) medverkat, har lockat ett par hundra personer. Vi önskar Koppartorpet, Jorunn och Göran lycka till i framtiden! (Pf-red)

”Visans vingar i aktion”

KARL PETERMANNS AKVARELLER

Konstnären Karl Petermann från Nättraby har illustrerat sångboken ”Dan Andersson – dikter och tonsättningar”. Nu har han något mer fritt gjort 8-10 vackra akvareller med finnmarksmotiv (obs! original, format 30-40 cm). Museet kan förmedla köp till en kostnad mellan 1 500-2 000:- (exkl inramning). Kontakta Monica Hjalmar på museet eller ordförande Inge Mattsson.

DAN ANDERSSON OCH MATILDA JOHANSSON, ”MA” I RONNEBY

Här följer en fortsättning på Gunde Johanssons berättelse om Matilda Johanssons kontakt med Dan Andersson 1912.

För att hamna rätt tar vi en liten ”repris” på tidigare inledning och avslutning. I övrigt se sid 10-11 i ”På färdvägarna nr 17”.

Efter konferensen i Sundsvall 1-4 juli 1912 reste Daniel hem till Luossa. Sedan är det fram till höstturnén en lucka i hans verksamhet. Tydligt är dock, att han for ner till Ronneby för att gästa Rebecka. Nu hände dock något annat. Jag låter min vän Gun-Britt berätta. Hon är, liksom sin far och farmor från Blekinge. Den senares namn var Matilda Johansson och hon kallades ”Ma”. Jag träffade Gun-Britt i slutet av 60-talet. Det var i Göteborg, där jag läste litteraturhistoria. Hon kom med till en Dan Andersson-afton jag hade i Kungälv. Hon var stenograf och lovade sända mig uppteckningar av samtal hon haft med sin farmor, som sedan 1912 en tid i det tysta var Dan Anderssons nära vän.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Han var som ett litet barn, Gun. Ha la sej med huvudet i mitt knä och grät. ”Ma, jag vill aldrig dö, jag vill inte, vill inte”, sa han, gång på gång sa han det. Och till sist grät jag med.

”Tror du att det finns någon Gud?” frågade han plötsligt. Jag talade om för honom att det är klart att det fanns en Gud, och att jag själv trodde på honom. Det verkade hjälpa honom.
”Men Ma”, sa han, ”tror du på att det finns någonting efter det man är död, jag menar något på en annan sida? Eller tror du att man kan få komma tillbaka till jorden igen som någon annan gestalt?” Jag hade själv funderat mycket över detta och det sa jag till honom. Han verkade bli glad över att det inte bara var han som grubblat på sånt’.
”Tänk Ma”, sa han, ”om jag en gång får komma tillbaka till jorden. Jag skulle gå omkring och spela och sjunga igen. Folk skulle kalla mej för ett annat namn och jag, bara jag, skulle veta att jag är inte den ni tror, inte den som ni kallar för det och det. Jag är Daniel Andersson, drömmaren som dog en gång för länge, länge sen”.
Ja, så, just så sa han Daniel. Jag minns det varje ord för det lät så vackert. Och så många gånger har jag tänkt på hans ord när jag hört hans sånger sjungas. Då har jag tänkt: ”Tänk om det är Daniel.”
Han är död Gun, men inte för mej. För mej är han lika levande som den natten. Far och mor var inte hemma den natten. Jag minns att de var i Listerby. Så när Daniel i kväll bad att få följa mej hem sa jag ja. Vi la oss ovanpå soffan och pratade. ”Har du syndat någon gång Ma?” sa han plötsligt. Jag sa att det har vi väl alla gjort någon gång. ”Nej, nej, jag menade inte så”, sa han. ”Jag menar om du någon gång har varit tillsammans med någon man så där riktigt.” Jag sa att det hade jag aldrig varit. Och jag minns så väl hur glad han blev Daniel när jag talade om det. Han berättade om att hans far lärt honom att allt sådant var synd om det skedde före äktenskapet. ”Men är det verkligen syndigt, är det ett brott mot Gud att älska någon”, sa han.

Det var en hård press på Daniel denna s k syndighet. Man förstår det bättre nu kanske. ”Ma, förstår du hur svårt det är att lyda Gud?” frågade han. ”Jag brinner ibland, ja, jag brinner Ma. Tänk att hålla om någon man tycker riktigt mycket om, och veta att man bryter emot Guds lagar om man vill ge den människan något av sig själv. Det kan inte vara rätt Ma. Det kan väl inte vara så Gud menar?”

Ja, Gun, jag blev Daniels den natten. Jag blev den första flickan han syndat med. Och jag har aldrig, aldrig ångrat mej ska du veta. Det var mitt livs finaste upplevelse. Jag erkänner att jag var rädd Gun. Oerhört rädd, jag var ju så oerfaren. Men jag hade aldrig behövt vara rädd, inte inför den natten. Daniel gjorde den till den vackraste av mina minnen tillsammans med honom.

Men han led själv av ångest inför vad han gjort. Efteråt grät han. ”Gud, vad har jag gjort”, grät han. ”Var det synd Gud så förlåt oss”.

Daniel skulle resa nästa kväll. På eftermiddagen möttes vi i ”vår dunge”. Ingen av oss sa någonting när vi möttes. Vi bara höll om varandra. ”Ma, jag vill inte resa, jag kan inte”, sa han. ”Ma lilla Ma jag

älskar dej. Jag kan inte bara skiljas från dej." Jag minns att jag var fruktansvärt ledsen. Jag var så kär du Gun. Jag hade aldrig förr träffat någon som honom. Han var så olika alla andra pojkar. Han var bara sej själv. Det fanns inget hos honom som var konstlat. Han sa att han skulle komma tillbaka efter julen någon gång. Men han lovade skriva. (- - -)

Det är intressanta minnesbilder från en kvinna som i ungdomen hade mött Dan Andersson, en enkel ung flicka med den kvinnans värme och omtänksamhet som Dan längtade efter och sökte. Det är ganska mycket material, så jag får visa mera av det en annan gång. Emellertid skrev han ett brev samma år, den 16 dec 1912. Här är en liten del av det:

Lilla Ma
Det är kallt och jag fryser.
Jag har tillbringat dagen läsande min "Blå bok" och Wallins Bibel. Jag vill att du läser nummer 435,3 i den sistnämnda. Då förstår du bättre än om jag försöker beskriva mina känslor med tomma ord. (Den gamla wallinska psalmboken)
Jag har varit ute och begravt mina "manuskript" i kväll. Jag läste först igenom dem och det var nära att jag brustit i gråt. Var det jag som skrivit detta? (- - -)

Ma, lilla Ma, det du ger är en gåva bara
en skänk åt mitt fattiga liv
men den vackraste gåvan kan vara
den som väcker ångest till liv.
Jag skall vänta, vänta på ditt brev, det enda
som kan hjälpa mig nu.
Din Daniel

Som Niklas Bergius framhållit var för Dan Andersson själens frälsning "till den grad det enda", och givetvis gav det med hans religiösa bakgrund upphov till starkt tyngande känslor av skuld och synd, och otaliga gånger hörde han sig för hos vännen Bergius om detta. Psalmen han sitter i natten och läser i "Wallins Bibel" är nr 435.3:

Har med något gagn åt jorden Jag fått gälda himlens lån?
Är wäl werlden bättre worden Genom mig i någon mån?
Är vid denna dagens slut Sielf jag bättre än förut?
Eller finner du mig, Herre! Lika syndig, om ej värre?

Hur en ung, oerfaren kvinna upplevde den blivande diktaren har sitt givna intresse. Expertisens dissekering innebär ofta mera av objektiv kyla. Att Matilda blev hans "första kvinna" helt, tror jag är riktigt. De tidiga erotiska upplevelserna i 14-15-års åldern tillhör säkert det fiktiva i romanen "De tre hemlösa". De jämnårigas skryt med sådant vuxenliv är ju som oftast dröm och fiktion.
Undantaget kan vara detta (i SS III s. 37):

Sedan var det du, lilla Astrid. Inte hör du riktigt till det här kapitlet, i natt, men du var dock någonting mer än ben och strumpor och mjuka bröst. Det var så tyst, när jag hade dig i Bergsängskogen, hela den där förbannande världen var borta. Du vart min så tyst och omärkligt som mörkret faller ikring en… Det är, skulle jag tro snarare ett minne från, kanske 1912.

KRIMINALRAPPORTEN FRÅN DEN 16 SEPTEMBER 1920

Här följer den kompletta rapporten från de poliser som undersökte rummen på hotell Hellman, efter Dan Anderssons och Elliot Erikssons död den 16 september 1920. Skrift- och språkbruket är angett så autentiskt som möjligt, därför något svårtytt, måhända.

Rapporten har sänts till Dan Andersson Sällskapet från Göran Blomberg i Sollentuna.

Till kriminalavdelningen

Torsdagen den 16 september 1920 kl. 02.45 e.m. anmäldes per telefon till H. polisdistriktets station att tvenne manspersoner som tagit in som resande å hotell Hellman i huset No 5 Bryggaregatan, nyss förut anträffades i sina respektive rum no 10 och 11 en trapp i sagda hotell, liggande i sina bäddar till utseende livlösa.
Konstapeln no 263 Anders Artur Skoglund, som genast beordrades till platsen rapporterade senare å polisdistriktets station att han vid ankomsten till platsen ifråga funnit de båda männen på angifvet sätt liggande i sina sängar till utseendet livlösa och kalla. Konstapel Skoglund hade därför genast avfört de båda männen till Serafimerlasarettet, där vederbörande läkare förklarade männen döda, troligen förgiftade av cyanvätegas. Liken avfördes därefter till stadens bårhus.

Vid närmare undersökning i saken av bitr. överkonstapeln Nils Strandkvist har följande konstaterats: De båda männen, som i lifstiden troligen varit inspektörer vid Livförsäkringsaktiebolaget Thule. Elliot Eriksson och skrivställaren Dan Andersson hade var för sej, onsdagen den 15 september anlänt till sagda hotell. Klockan är mellan 9-10 e.m. där de erhållit, Eriksson rum 10, och Andersson rum 11, belägna en trapp upp. Hotellinnehavarinnan fröken Karin Jansson hade emellertid inte poliserat de resande, varför tillförlitliga uppgifter om männens namn och adress inte stått att få. Skriftställaren Andersson hade emellertid tidigare bott å sagda hotell och ville fröken Andersson minnas, att han tidigare uppgivit sig vara från ”Skärgården”. Vid klockan 1:30-tiden natten till påföljande torsdag hade Andersson efter besök ut i staden kommit till hotellet och gått upp på rummet.
Han hade då varit något berusad. Vilken tid Eriksson gått till vila kunde fröken Jansson icke säga, men trodde hon att han gått tidigare till vila. De båda männen vore, såvitt fröken Jansson visste icke bekanta med hvarandra.

Idag den 16 september vid klockan 2 tiden e.m. hade städerskan å sagda hotell Vendla Persson till fröken Jansson anmält att de resande å ovannämnda rum icke lämnade svar på knackningar å respektive dörrar.

Fröken Jansson hade då genast begivit sig upp till rummet no 10 och knackat på dörren, men icke erhållit något svar. Till följd av att åtskilliga rum i hotellet däribland de båda nämnda, nyligen undergått desinfektion medelst cyanvätegas, anade fröken Jansson att möjligen en olycka inträffat, varför hon petat bort nyckeln, som innefrån satt i nyckelhålet, varefter hon öppnat dörren med en annan nyckel och gått in i rummet. Eriksson hade då varit liggande på rygg i sängen med huvudet vänt åt väggen iklädd nattskjorta och till utseendet livlös. Fröken Jansson hade genast meddelat 4 :e polisdistriktets station tilldragelsen, varefter de på liknande sätt funnit Andersson å rum no 11. Polis hade strax därför ankommit och forslat de båda männen till sjukhus.

I anledning av sagda desinfektion har föreståndaren för desinfektionsanstalten Cyan Robert Edvard Vilhelm Hedlund blifvit av undertecknad Strandkvist hörd och berättat: Han hade jämte biträdet Frans Kling no 25 Bondegatan 1 tr/vistas f.n. i Surahammar, tisdagen den 14 innevarande september kl. mellan 9-10 f.m. verkställt desinfektion å sagda hotell bl.a. i de ovan omnämnda rummen.

De hade i anledning därav efter det de tätat fönster och springor medelst papper, ställt i vardera rummet två skålar, vardera innehållande två liter vatten och två tredjedels liter svavelsyra. Därefter hade dörrarna stängts och på liknande sätt tätats medelst pappersremsor. Klockan 6 eftermiddagen hade skålarna tagits bort och rummen ställts på vädring.
Hedlund påstår att han till någon av den kvinnliga betjäningen lämnat ett exemplar av närslutna supplement och anser sig därigenom vara befriad från de följder, som på grund av underlåtenhet att efterkomma de i sagda supplement stipulerade säkerhetsåtgärder skulle uppstå.

Undertecknad Strandkvist har kört samtliga å hotellet anställda personer till antalet 14, utom kokerskan Märta Rab, som f.n. vistas å landet och samtliga körda på det bestämdaste bestritt att någon av dem mottagit något sådant exemplar.
I rummet no 10, vars möblemang utgöres av säng, soffa bord och stolar, och i vilket Erikssons tillhörigheter fortfarande förvaras anträffades närslutna visitkort för Elliot Eriksson. Där förvarades likaledes hans kontanter behållning en krona och 23 öre samt biljett från Bollnäs till Visby.

I rummet no 11 vars möblemang består av säng, bord och stolar, anträffades närslutna medlemskort i Svenska turistföreningen no 26302 för författaren Dan Andersson. Dessutom i en notesbok närslutna blad med något dunkla satser: ”Obs Spottlådorna/oläsligt/ revolvern som klickade.”

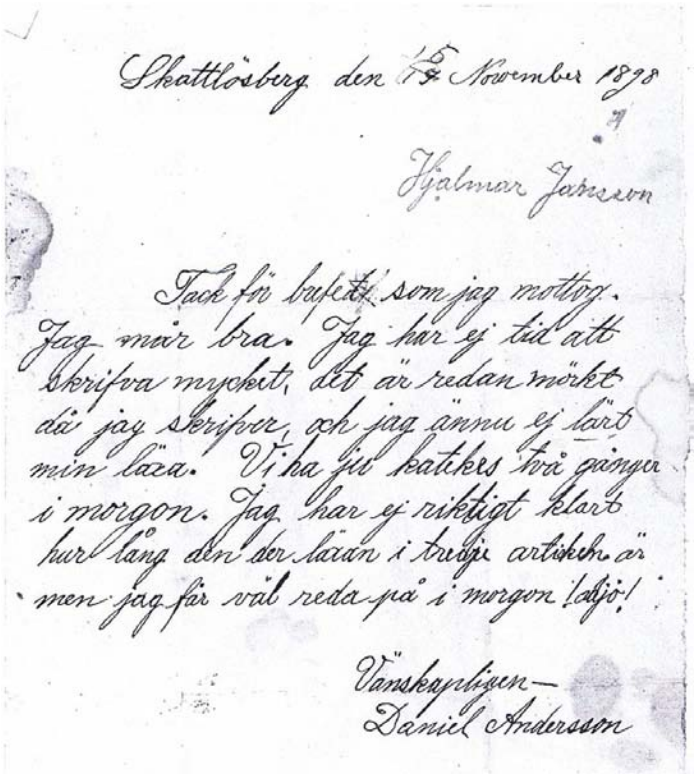
Förutnämnda Hedlund är född den 18/3 1886 i No 1, giftskriven i härvarande Sofia församling samt boende no 26 Erstagatan 4 tr. allm. söder 35317. Enligt order överlämnas saken för vidare utredning till kriminalavdelningen.

22.20
Sofiagårdens rapport. 22/9 Ej hinder för likens begrafning.
Några närmare upplysningar om de avlidna männen eller några deras anhöriga ha hitintills icke stått att vinna. Liken å hvilka inga tecken till yttre våld kunna förmärkas, förvaras å stadens bårhus.

Så fick vi ytterligare lite information kring omständigheterna vid Dan Anderssons bortgång. /Pf-red

SKRIFTVÄXLINGEN MELLAN DAN ANDERSSON OCH SKOLKAMRATEN HJALMAR JANSSON

En av Dan Anderssons skolkamrater hette Hjalmar Jansson och bodde Timmerheden, Stenfallet i Norhyttan. Båda gick i skolan i Skattlösberg och hade Adolf Andersson som skollärare. Mellan Dan och Hjalmar förekom under sent 1800-tal en viss skriftväxling, i all hemlighet. Roy och Helena Nyström, som är släkt med Hjalmar, har sänt in kopia på brev, varav ett publiceras härintill. Betänk att Dan var ungefär 10 år gammal och observera den sirliga handstilen.

Skattlösberg den 15 November 1890

Hjalmar Jansson

Tack för brefet, som jag mottog. Jag mår bra. Jag har ej tid att skrifva mycket, det är redan mörkt då jag skriver, och jag ännu ej lärt min läxa. Vi ha fått katekes två gånger i morgon. Jag har ej riktigt klart hur lång den der läxan i tredje artikeln är men jag får väl reda på i morgon tidigt!

Vänskapligen—
Daniel Andersson

GUNDE JOHANSSON-PRISTAGAREN 2009 ROLF MÅRTH

Av Inge Mattsson

Rolf Mårth kommer från Filipstad i Värmland och har under många år ägnat sig åt sång och musik. De första åren som sångare och gitarrist i ett band som spelade i folkparker och på krogar, inte bara i Sverige utan även i Norge och Finland. Under några av de här åren turnerade Rolf på heltid. Rolf Mårth kom allt mer att satsa på att framträda som vissångare. Dan Andersson hade till en början en framträdande plats på repertoaren. Sedan blev det mest program med Nils Ferlin och hans dikter och visor.

Rolf Mårth var en av initiativtagarna till Ferlingruppen i Filipstad och Gunde Johansson var en av medlemmarna i Ferlingruppen. Samarbetet ledde till en LP-skiva som gavs ut 1987.

1990 kom Rolf med en vissamling med egna tonsättningar av diktare som Dan Andersson, Karin Boye, Nils Ferlin och Harald Forss. 1999 fick Rolf Ferlin-sällskapets trubadurpris och har också tilldelats Filipstads Gilles kulturprofil och Filipstads kommuns kulturstipendium.

Rolf Mårth är verksam som journalist på Filipstads Tidning och han är adjungerad ledamot i den förening som arbetar för att få en Gunde Johansson-staty i Filipstad. Sedan förra året har Rolf Mårth ett nära samarbete med Marina Tallberg vilket lett till ett flertal tonsättningar till Marinas dikter.

Prismotiveringen lyder:

Rolf Mårth har under många år intresserat sig för Gunde Johanssons liv och diktning. Rolf får anses som en av våra främsta Gunde Johansson-kännare. Han har dessutom gjort många visprogram på Gunde-teman och på olika sätt skrivit och berättat om Gunde Johansson och även genomfört program tillsammans med Gunde Johansson. Vi värdesätter hans engagemang i att vårda minnet av Gunde Johansson.

2009 ÅRS PALJAKOPRIS TILL DAN ANDERSSONS MINNE GÅR TILL HEIDI BAIER

Heidi Baier får priset ”för sin fantastiska utveckling som vissångerska, sin bredd och sitt djup, samt för sina redan gedigna kunskaper om Dan Andersson och viskonsten”.

DAN ANDERSSON-PRISET 2009 ÖVRIGA NOMINERADE

Enligt tidigare mötesbeslut och önskemål redovisar priskommittén och styrelse i Dan Andersson Sällskapet härmed, utöver årets pristagare Björn Jadling, namnen på övriga nominerade.

Alf Hambe, Björn Hedén, Jörgen Dicander, Mikael Wiehe, Bert Westerström, Puch Magnus Olsson, Olavi Hemmilä, Rolf Larsson (Trio me Bumba), Östen Eriksson (Östen mé resten) och Björn Ulvaeus.

DAN ANDERSSON-TOLKAREN INGMARI DALIN

Ingmari Dalin berättar i en intervju med Inge Mattsson:

”Mitt intresse för musik började mycket tidigt. Min mamma sa att jag sjöng innan jag kunde prata och att jag verkligen älskade att sjunga. I en tidig bok där man som barn skulle skriva vad man vilja jobba med som vuxen skrev jag sångerska eller lektant. På sätt och vis blev jag både och. Under uppväxtåren var jag med i kyrkokör, teaterföreningen Raka Rör i Falun och uppträdde i olika sammanhang i skolan och andra evenemang. Min första musikutbildning gick jag som 20-åring på Ljungskile folkhögskola i Bohuslän.

Vidare studerade jag musik på Folkhögskolan i Skurup med jazzinriktning, Stageschool i Göteborg och även ett par musikkurser i Stockholm. I över 20 år har jag nu jobbat inom musikens tecken.

Under åren har jag släppt tre skivor med mestadels eget material. Jag gillar att skriva och komponera och jag har även skräddarsytt ett program som heter ”Mot okända hav”. Jag fick dessutom Göteborgs kulturstipendium 2003, med motiveringen att jag med min musik berikat kulturlivet i Göteborg med omnejd. På den senaste skivan tolkar jag Dan Andersson, varav flertalet egna tonsättningar. Instrumenteringen är enkel med fint fiolspel av min släkting Mattias Bäckman och kontrabasisten Johan Berg. När man som jag är uppvuxen i Dalarna, närmare bestämt Falun, finns alltid Dan Anderssons poesi och musik med bland kulturutbudet och min farfar nynnade ofta på Dans visor. Med mitt ursprung i Falun i Dalarna låg det nära till hands att jag småningom ”hittade hem” till Dan Andersson. Så började jag gräva lite djupare i Dans liv och diktande och blev helt fascinerad.

Efter min ”Dan Andersson-cd” har jag varit runt om i Sverige och uppträtt med ett vis- och berättarprogram där Dans visor sammanflätas med berättelser om Dan Anderssons diktning och liv. Jag har också märkt att intresset fortfarande är jättestort för skalden Dan Andersson eftersom många kommit och sett mina föreställningar. Många har också tyckt att det varit spännande att få veta mer om själva personen Dan. Mitt Dan Andersson-intresse ”kröntes” med uppträdande under årets invigning av Dan Andersson-veckan vid Gammelgården i Ludvika.

På frågan om favoritdikter av Dan Andersson, har jag följande svar: Jag har tre dikter som jag gärna vill nämna. Först den välkända dikten ”Helgdagskväll i timmerkojan” . Som andra dikt väljer jag en av Dans fina dikter om naturen som heter ”Vårkänning” som jag även gjort en egen tonsättning till. Den ingår i den nyligen publicerade sångboken ”Dan Andersson – dikter och tonsättningar” Sedan väljer jag ”Den röda rosen” som jag också har tonsatt. Denna dikt beskriver styrkan och kampen i livet i form av en ros som trots krig och elände ändå orkar bryta igenom den hårdaste jord.

Mitt intresse för Dan Andersson lever vidare!”

FAKTARUTA

Namn: *Ingmari Dalin*
Familj: *Man, ett barn på 2 år, två bonusbarn på 15 respektive 17 år samt en katt.*
Bostadsort: *Varekil på Orust. Uppväxtort: Falun där jag bodde mina första 20 år.*
Yrke: *Frilansmusiker/musik teater (visprogram, musikteaterprogram för barn mm)*
Utgivna skivor: *”Längtans dröm” 1994,” Mot okända hav” 2001 samt ”Ingmari Dalin möter Dan Andersson bland bäckar, dalar och berg” 2007.*

TORSTEN PETTERSSON

BLIR HEDERSMEDLEM INOM DAN ANDERSSON SÄLLSKAPET

Vid årsmötet i maj 2009 avgick Torsten Pettersson som ordförande inom Dan Andersson Sällskapet och tilldelades då hedersmedlemskap för sitt mångåriga ordförandeskap. Torsten Pettersson har betytt oerhört mycket för Dan Andersson Sällskapet. Han tillträdde som ordförande efter Gunde Johansson, 1995. Jag har haft förmånen och nöjet att som vice ordförande samarbeta med Torsten under alla dessa 15 år. Han har med sitt kunnande och med sina kontakter i hög grad bidragit till att stabilisera ekonomin inom Sällskapet. Torsten har dessutom medverkat som representant för Sällskapet i Ludvika kommuns planering av Dan Andersson-veckan.

Många är de gemensamma minnen vi har tillsammans med Torsten och hans hustru Birgitta, både i Skattlösberg och Tattarfallet, och dessutom vid möten samt besök i Blekinge och Rebecka Svenssons Blekingestuga.

Torsten har gjort en stor kulturinsats rent allmänt och särskilt vad gäller intresset för en av våra allra största författare och poeter, Dan Andersson. Jag vill på den nya styrelsens vägnar rikta ett tack för hans engagemang och betydelse för att utveckla Dan Andersson Sällskapet till vad det är idag.

Inge Mattsson
Ordförande i Dan Andersson Sällskapet

SÅNG TILL FINNMARKEN

Av Ulla Elisabeth

Jag såg hur en stjärna i natten
Fällde av längtan en tår.
Jag hörde en sång över bergen
En sång från minnenas år.

Det var röster från dalen vid Pajso
Från det gräsiga kärret vid So.
Det var finnarnas sånger i natten
Som steg - upp ur jordens ro.

Jag talade till dem i sången.
- Minnet var tidernas bro.
Och stjärnorna lyste i mörkret
Och ljuset fann vägar att gro.

Jag gick på de stigar han vandrat,
Skalden från byn Skattlösberg.
Jag såg i det nattskumma gräset
En fjäril i sommarens färg.

Jag sökte mig ner till Luossa
Med finnmarkens sång i mitt blod.
Från Myrland och kärr kom det dofter,
där oblyga älvdansen stod.

- Stilla och vaken var natten
Som vemodigt öppnat sin dörr.
I tankar och ord går de med mig,
de finnar som levde här förr

Och stjärnorna glimmade i natten
Och svalde sin längtande tår,
Och sången var tystnad och borta
Då morgonen kammat sitt hår.

Ulla Elisabeth (Samuelsson) är bosatt i Gräfsnäs utanför Alingsås. Hon har skrivit många dikter om finnmarken och andra dikter. Har dessutom tidigare publicerat en roman med titeln ”Mörkret och gryningen”.

NOTISER

INGVAR HEDLUND HAR AVLIDIT

Ingvar Hedlund, Skattlösberg har avlidit i en ålder av 76 år. Ingvar var född den 30 januari 1933. Han var son till jord- och skogsbrukaren Anton Hedlund som avled 1997.

Här följer ett kort utdrag ur Ove Frids minnesord till Ingvar Hedlund.

”Det blir tomt när en profil försvinner – mycket tomt. Ljusa minnen framstår som dagrar i det grå sorgtöcknet. När höstvindarna sveper över södra delen av Finnpers backe, har de i år ingen Ingvar att hälsa på – men de minns.”

VI LYSER FRID ÖVER HANS MINNE!

DALKARLSBERGSFESTIVALEN LOCKADE STORPUBLIK

Dalkarlsbergsfestivalen genomfördes i Folkparken som ligger i närheten av Nora. Lokala föreningar och Dan Andersson Sällskapet stod som arrangör. Evenemanget lockade en storpublik på ca 350 personer. Initiativtagare har varit Inger och Rolf Rondahl från Karlskoga. Artisterna som medverkade var Nisse Munck, Inge Mattsson (även programledare), Rolf Rondahl, Roine Lindström, Janne Kilsberger, Puch Magnus Olsson och Pär Sörman. Dessutom medverkade konstnärer och hantverkare med utställningar. Redan nu planeras en uppföljning sommaren 2010.

JIMMY GINSBY HAR FÅTT OLLE ADOLPHSON SÄLLSKAPETS STIPENDIUM

Dan Andersson Sällskapets sekreterare Jimmy Ginsby har fått Olle Adolphssons stipendium. ”Han får stipendiet för ett gott hantverk i det svenska språket och litterär ambition som upphovsman och som pedagog vid visskolorna i Kungälv och Västervik, för sina studier och forskning kring den norske upphovsmannen Erik Bye inför sitt arbete med egna översättningar av dennes texter, samt för en gränsöverskridande nyfikenhet i allt vad gäller nordisk visa i tradition och förnyelse.”

VI GRATULERAR JIMMY! /PF-red

GUNDE JOHANSSON-STATYN I FILIPSTAD BÖRJAR TA FORM

Diskussionerna kring Gunde Johansson-statyn i Filipstad, har resulterat i förslag enligt nedanstående konstverk (detalj ur målning av Håkan Degerstedt).

VI ÖNSKAR FÖRENINGEN FÖR GUNDE JOHANSSON-STATYN LYCKA TILL!

BOKMÄSSAN I ÖREBRO

Fredagen och lördagen den 13-14 november 2009 är det återigen bokmässa på slottet i Örebro. Självklart finns Dan Andersson Sällskapet på plats med information och böcker. Båda dagarna kl 14 kommer Inge Mattsson, Nisse Munck och Roine Lindström att genomföra 2 seminarier på temat ”Dan Andersson – dikter och tonsättningar”.

LINDA STYF BJÖD PÅ DAN ANDERSSON-PROGRAM I STOCKHOLM

Lars G. Lindström var där och skrev och fotograferade

”Vår kvinnliga Dan-tolkare Linda Styf bjöd i mitten på oktober in till en kväll med programmet *”Mellan mig och Dan Andersson”*. Salemkyrkan på Söder i Stockholm var välfylld och publiken föll för hennes vackra röst och känsliga tolkningar.

Linda har en direkt koppling till Ludvikatrakten, då hennes fosterföräldrar kommer från Grangärde. Linda Styf ackompanjerades av en liten nykomponerad ensemble på fiol Sven Faringer, dragspel Lars Åke Gustavsson, bas Lena Olofsson och gitarr Kalle Anmo.”

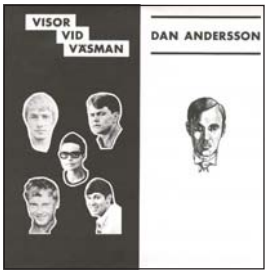
NYA CD-SKIVOR OCH BÖCKER

VÅRA DRÖMMAR
Livnära

Livnära är en nystartad visgrupp som nyligen spelat in sin första skiva ”Våra drömmar”. Gruppen består av vissångerskan och gitarristen Maria Hagberg, Ulf Hagberg på kontrabas och dragspel, folkmusikern Kajsa Zetterlund från Lindesberg på fiol, mandolin och kör och pianisten Richard Karlsson från Norrköping. Skivan bjuder på egna låtar och en härlig blandning av olika rytmer med såväl bossa, bluegrass, tango och vals. Låt er inspireras av Livnäras spelglädje och hopp om livet!

VISOR VID VÄSMAN PÅ RÖDA STUGAN
Visor vid Väsman

Visor vid Väsman har vid dåvarande café Röda stugan utanför Ludvika underhållit med livesång av hög kvalité och under sina framträdanden samlat in pengar till cancerfonden. Dessa inspelningar från 1969-1986 kommer nu ut på 4 CD med total speltid om 5 timmar. CD:n innerhåller visor av bland andra Dan Andersson, Nils Ferlin, Evert Taube, Alf Hambe, Ulf Peder Olrog och många andra. CD:n beräknas komma ut i slutet av november.

JAG HAR DRÖMT
Samuel Trygger

Jag har drömt. Ja, just så heter Samuel Tryggers nya skivan, med idel Dan Andersson-tolkningar. Och Dan Andersson känner vi ju. Men så här? Nej, få är vi som hört Dan Anderssons texter serverade på just det här sättet. Tonsättningarna är Samuels egna förutom två som är gjorda av Börje Ekström. Visorna som Samuel sjunger, är ömsint, ibland lite vemodigt tolkade. Om Samuel Trygger har sagts att han när han sjunger ”gör han det på liv och död”. Lyssna och bedöm själv!

JAG SJUNGER MIN VISA
Jan Christian, Mona og Björnar

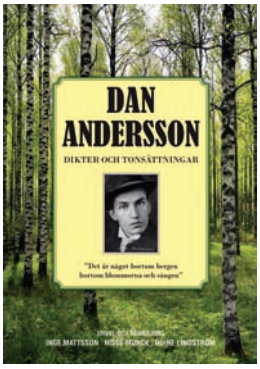

Jan Christian Gjems, gitarer, Mona Walstad, sang, og Björnar Sömoen sang, luta og gitar; kommer fra kommunene Grue og Åsnes i Norge. De tre bor nær Finnskogen. Dan Anderssons viser står sterkt i dette området, både på norsk og svensk side. I ca. ett år har de jobbet med ei cd-plate med 22 viser av Dan Andersson, som ble utgitt i juni 2009. Cd’en inneholder kjente og litt mer sjeldne viser. Trioen framførte noen av visene på Brännträrnstorpet og Tattarfallet under Dan Andersson-veckan i år.

VISOR TILL GÄDJE OCH TRÖST

I skrivande stund är ”Visans vingar” i full färd med att producera sin första gemensam-ma CD-skiva. Visgruppen består Donald Brokvist, Leif Högkvist och Sven Johansson. Första hälften av CD:n består av Dan Andersson-visor och därutöver en blandad kompott. CD:n beräknas vara ute omkring 1 december.

SAMTLIGA HÄR NÄMNDA CD-SKIVOR FINNS ELLER KOMMER ATT FINNAS PÅ MUSEET!

SÅNGBOKEN ”DAN ANDERSSON – DIKTER OCH TONSÄTTNINGAR”

Den nya sångboken har sålt strålande. På förlaget finns enbart ca 600 exemplar kvar av upplagan (3000 ex). Boken kan dock fortfarande beställas genom museet.

ARTIKLAR TILL NÄSTA ”PÅ FÄRDVÄGARNA”

Om du har något intressant artikelmaterial om Dan Andersson eller närbesläktat är vi tacksamma om du sänder in detta till museet senast den 15/2 2010. Du kan även kontakta Inge Mattsson.

FRÅGESPORT ”DAN-TIAN”

Vinnaren (efter lottning) av DAN-TIAN i På färdvägarna nr 17, blev:

Rolf Rondahl, Karlskoga som fick valfri bok.

Övriga vinnare blev Jonny Pettersson, Långhem, Vera Langbrandt, Hällesstad, Ole Kristian, Stormarknes, Norge, Erik Larsson, Mariannelund, Anita Aro, Skarpnäck, Karin Ahrnhoff, Grenklo, Stockholm, Per-Olof Svanstein, Karlskrona, Aslak Syse, Oslo Norge och Else Vera Aas, Oslo.
Svaren på Dan-tian i Pf 17 var; Svarta Ballader, De tre hemlösa, Trondheim, Bränntjärn, Gunde Johansson, Waldemar Bernhard, Blekingestugan/Silverforsen, Thorstein Bergman, 1905, Pär Sörman.

HÄR KOMMER DEN NYA DANTIAN NR 18!

1. ”Svarta ballader” utkom 1918 på Bonniers förlag. Hur många friexemplar fick Dan Andersson?
2. Vilket år var Dan Andersson ombudsman inom nykterhetsrörelsen?
3. Postumt utkom en bok av Dan som handlade om hans tid 1902 i Nordamerika Vad heter boken?
4. Vilken kvinna är tillägnad ”Jag väntar vid min mila”?
5. Vad hette personen i rummet intill Dan Andersson på hotell Hellman den olycksaliga natten den 16/9 1920?
6. Vilket år utkom ”Det kallas vidskepelse”?
7. Nils Ferlin skrev en dikt till Dan Andersson 1926. Vilket namn använde han på Dan Andersson?
8. Vilket år fick Arne Säll Dan Andersson-priset?
9. Vem var förebilden till ”läraren Angelman” i dikten ”En trösteman visa …”?
10. Vilken dansk författare har skrivet boken om Dan Andersson med titeln ”Gengångare”?

*Svaren sänder du per brev (gärna textat)/mail **senast den 15 januari 2010**, till*
Dan Andersson Museum, Engelbrektsgatan 8, 771 30 Ludvika.
Ange frågenummer, svar och namn och tel (ev adress).
*Första pris är **den nya visboken ”Dan Andersson – dikter och tonsättningar”.***
Genom ev lottning utdelas ytterligare 9 bokpriser. Vinnarna kommer att omnämnas på Vårträffen 2010 och publiceras i ”På färdvägarna nr 19” i april 2010 och ev priser utdelas/sändas.

ÖPPETTIDER PÅ MUSEET

Från den 1/10 återgår vi till öppettider måndag-fredag kl 10-15.
Välkommen att besöka oss på Engelbrektsgatan 8 i Ludvika.

MEDLEMSAVGIFT 2010

Det börjar bli dags att betala medlemsavgiften för 2010, gärna före den 31/1 2010.
Medlemavgiften är 200:- och gäller för tidsperioden 1/1-31/12 2010. För ständig medlem gäller 2 500:-.

Inbetalningskort finns inflikat på mittuppslaget. Det är synnerligen viktigt att ni skriver namn och adress på inbetalningskortet (tyvärr saknas detta i många fall).

MEDLEMSKAP SOM PRESENT ELLER JULKLAPP

Hjälp oss att rekrytera nya medlemmar. Berätta gärna för dina vänner om Dan Andersson Sällskapet. Kanske en trevlig julklapp med en bok på köpet. Kontakta Monica på museet så ordnar vi något trevligt.

Porto Betalt
P10
Ludvika

Avs: Dan Andersson Museum, Engelbrektsgatan 8, SE-771 30 LUDVIKA

AKTUELLA VISPROGRAM NOVEMBER 2009 - MARS 2010

Följande offentliga visprogram med Dan Andersson-anknytning har inrapporterats till redaktionen för På Färdvägarna.

LINDA RATTFELT

16 november	10.30	Servicehuset Notvallen, Järpen
16 november	13.30	Bjurgården, Hallen
26 mars	19.00	Öje, Malung

PAJSO

Mats Himmelstrand, gitarr och sång
Maria Norgren, berättande och sång
Caroline Rendal, klarinett och sång

18 november	19.00	Kiviks Bio, Kivik
21 november	19.00	Skillinge teater, Skillinge

BOSSE ”GITARR” HÄGERSTRAND OCH BENGT OLSSON

20 november	15.00	Bergslagsgården, Norrköping

PÄR SÖRMAN

26 november	19.00	Missionskyrkan i Ljungby
3 december	19.00	Karlskoga Folkhögskola Karlskoga
13 januari	12.30	Tumba
27 februari		Kungälv
13 mars		Visans dag, Salemkyrkan i Stockholm

CHRISTER LINDÉN

11 november	19.00	Asphyttans hembygdsgård

CHRISTER LINDÉN, JESSICA BLOMKVIST OCH RUNE BLADH

15 december	18.00	Arenan, Karlstad

Vid pressläggning saknas vissa uppgifter om tid och lokal. Håll koll på hemsidan.

UPPMANING TILL VISSÅNGARE ETC

Alla vissångare etc med offentliga evenemang uppmanas att sända in spellista till Dan Andersson Museum. Nästa nummer av ”På färdvägarna nr 19” kommer ut i mitten av april 2010. Då kommer vi att publicera alla inkomna evenemang med Dan Andersson-anknytning under tiden 20 april tom 20 oktober 2010. Deadline blir således 1 april. Kontinuerligt kan evenemang sändas för information på vår hemsida.

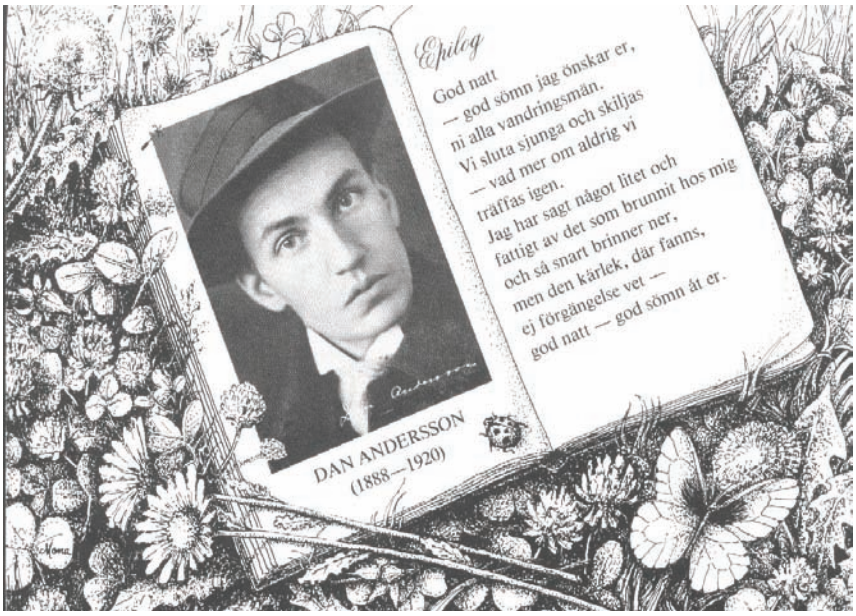
“På Färdvägarna“
är Dan Andersson Sällskapets medlemsinformation och utkommer 2 gånger/år. Upplaga 1600 ex

I redaktionen:
Inge Mattsson (ansvarig redaktör)
Jimmy Ginsby, Björn Hedén och Susanne Rattfelt (korrekturläsning)

Grafisk formgivning och redigering:
Globe i Ludvika
ISSN 1652-1986

Adress:

Dan Andersson Museum
Engelbrektsgatan 8, 771 30 Ludvika
Tel/fax: 0240 / 100 16
e-mail: museet@passagen.se
Ordf. Inge Mattsson, 070-65 130 75
Hemsida: www.danandersson.org

Tryck: Ljungbergs Tryckeri 2009